

Roland van Mourik

Notaris bij Hekkelman Advocaten | Notarissen
r.van.mourik@hekkelman.nl
www.hekkelman.nl

OVER JE GRAF HEEN

“O ja notaris, voor ik het vergeet, ik wil wel dat Jan wat van me erft, maar ik wil niet dat Truus het daarna van hem erft”. Menselijke verhoudingen kunnen soms erg ingewikkeld zijn en zorgen vervolgens voor lastige testamenten.

De wetgever biedt goed gereedschap om maatwerk in testamenten op te kunnen nemen. Als het de wens is dat (een deel van) je nalatenschap bij iemand terecht moet komen, dan kan dat door die persoon in een testament tot erfgenaam te benoemen of een legaat te doen toekomen. Als het vervolgens ook de wens is dat onder omstandigheden hetgeen resteert van dit erfdeel of het legaat dient toe te komen aan een bepaalde (rechts-)personen, dan moet de ‘tweetrapsmaking’ uit de kast getrokken worden.

Hoe werkt zo’n ‘tweetrapsmaking’? Je bepaalt in je testament dat hetgeen resteert van wat er aan de eerste verkrijger toekomt (de eerste trap), onder bepaalde voorwaarden toekomt aan een tweede verkrijger (de tweede trap). Het overlijden van de eerste verkrijger is een gebruikelijke voorwaarde voor de inwerkingtreding van de tweede trap, maar dat kan ook faillissement of

schuldsanering van de eerste verkrijger zijn of een andere nader te bepalen voorwaarde. Indien de voorwaarde zich voordoet, dan keert (een deel van) hetgeen resteert van de verkrijging in juridische zin weer bij je terug en vererft het naar de tweede verkrijger. Je regeert dus lekker over je graf heen.

Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarbij je vindt dat de tweetrapsmaking niet (meer) van toepassing is. Bijvoorbeeld als de eerste verkrijger ‘het restant’ rechtstreeks nalaat aan degene aan wie je het via de tweede trap wilt laten toekomen. Dat kan ook in fiscale zin gunstig zijn. Bijvoorbeeld als je kind ‘het restant’ rechtstreeks nalaat aan je kleinkind. Het erfbelastingtarief van een ouder naar een kind is namelijk voordeliger dan het tarief grootouder-kleinkind.

Ook kan de tweetrap eindigen bijvoorbeeld na verloop van een bepaalde periode na je overlijden, of bij het bereiken van een bepaalde leeftijd van de verkrijger. Ook kun je het aan de verkrijger overlaten of hij bij testament een andere bestemming aan ‘het restant’ geeft.

In juridische zin is het een mooie rege-

ling waarbij de notaris-fijnproever zich kan uitleven. De feitelijke uitvoering van de tweetrapsmaking kan echter tot lastige situaties leiden. Er dient namelijk goed geadmistreerd te worden wat er onder de tweetrapsvoorwaarden verkregen is en met name wat er met het verkregene in de loop van de tijd gebeurt. Veelal wordt bepaald dat de eerste verkrijger hetgeen hij heeft verkregen mag opmaken. Je kunt je dan voorstellen dat moeilijk te bepalen is wat er resteert als er is ingeteerd of als er iets anders voor in de plaats is gekomen. Ook dient bepaald te worden wat er met de vruchten van het verkregene dient te gebeuren.

Ik behandel de tweetrapsmaking hiervoor ingeval sprake is van overlijden. Dezelfde regeling kan echter ook worden toegepast bij het schenken van vermogen: de tweetraps-schenking.

In aanvulling op de tweetrapsmaking en schenking kunnen een privé clausule en bewind van toepassing worden verklaard. Al deze bepalingen maken het mogelijk om de juiste sturing te geven aan de overgang van vermogen, ook lang na het hemelen. ■